

OBRAZOVNA STRUKTURA POLJOPRIVREDNIKA OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE

Blažević, Marin

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:879427>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU**

Marin Blažević

Preddiplomski studij smjer Agroekonomika

**OBRAZOVNA STRUKTURA POLJOPRIVREDNIKA
OSJEČKO – BARANJSKE ŽUPANIJE**

Završni rad

Osijek, 2016. godine

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU**

Marin Blažević

Preddiplomski studij smjer Agroekonomika

**OBRAZOVNA STRUKTURA POLJOPRIVREDNIKA OSJEČKO –
BARANJSKE ŽUPANIJE**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. prof.dr.sc.Krunoslav Zmaić, predsjednik
2. izv.prof.dr.sc.Tihana Sudarić, mentor
3. izv.prof.dr.sc.Jadranka Deže, član

Popis skraćenica korištenih u tekstu

- OPG Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
- PG Poljoprivredno gospodarstvo
- Bruto domaći proizvod (BDP)
- Državni zavod za statistiku (DZS)
- Statistički ured Europskih zajednica (EUROSTAT) (the Statistical Office of the European Communities)
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (Agricultural Fund for Rural Development) (EAFRD)
- Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (MPRRR)
- Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO),
- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO),
- Agencija za mobilnost i programe EU (AMPEU),
- Agencija za visoko obrazovanje i znanost (AZVO),
- Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO).

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MATERIJALI I METODE	2
3. POJMOVNO ODREĐENJE OBRAZOVANJA	3
3.1. Obrazovanje odraslih.....	5
3.2. Formalno, neformalno i informalno učenje.....	7
3.3. Obrazovanje poljoprivrednika.....	9
4. POLJOPRIVREDNI SEKTOR	13
4.1. Značenje poljoprivrede.....	13
4.1.1. Općenito o poljoprivredi.....	13
4.1.2. Značenje, zadaće i uvjeti razvoja hrvatske poljoprivrede.....	13
4.2. Strategija razvoja hrvatske poljoprivrede.....	15
4.3. Obrazovna struktura poljoprivrednika	18
4.4. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva.....	19
4.5. Poljoprivredno stanovništvo Osječko - baranjske županije	21
4.6. Aktualno stanje u Republici Hrvatskoj	24
4.7. Usporedba poljoprivrednih gospodarstava Republike Hrvatske i EU	25
5. OBRAZOVANJE POLJOPRIVREDNIKA OSJEČKO BARANJSKE ŽUPANIJE (REZULTATI ISTRAŽIVANJA)	26
6. ZAKLJUČAK	28
7. LITERATURA	29
8. SAŽETAK	30
9. SUMMARY	31
10. PRILOZI	32
11. POPIS TABLICA	40
12. POPIS SLIKA	41
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	42

1. UVOD

„Čovjek uči dok je živ!“ - stara je izreka koja nam govori da koncept *cjeloživotnog učenja* (eng. lifelong learning) nije neka nova ideja koju smo „uvezli“ iz Europe te da su čak i naši stari znali da čovjek posjeduje kapacitete za učenje i razvoj tijekom cijelog života. Ono što je novo u svemu ovome je sve jači poticaj i ambiciozni planovi Europske unije (koje smo i mi dio) da postane društvo zasnovano na znanju tj. EU projekt: „Europa znanja“. Europa znanja znači povezivanje svih europskih zemalja na temelju znanja s ciljem povećanja kvalitete rada i kvalitete života. Konkretno akcije u ovom području već se osjećaju i u našoj zemlji.

Istovremeno, termin koji se pojavljuje u različitim dokumentima Europske unije je i „učenje u različitim životnim kontekstima“ (eng. life-wide learning) koji ukazuje na tri osnovne forme edukacije u suvremenom društvu:

1. formalno obrazovanje (eng. formal education)
2. informalno obrazovanje (eng. informal education)
3. neformalno obrazovanje (eng. non-formal education)

Danas se obrazovanje te cjeloživotno učenje smatraju temeljem moderne poljoprivredne proizvodnje, koja mora pratiti trendove razvoja industrije i održivog razvoja. S tim je ciljem neophodno poticati educiranje poljoprivrednika i kadra zaposlenog u sektoru poljoprivrede. Veliku prepreku napretku poljoprivrede predstavlja činjenica da u Hrvatskoj vlada slaba obrazovanost poljoprivrednog stanovništva koje utječe i na slabu informatičku pismenost, uporabu novih tehnologija te razvoj inovacija. Važno je istaknuti da se, s obzirom na nepovoljnu obrazovnu strukturu seoskog stanovništva, javlja potreba za unapređenjem i intenziviranjem svih oblika obrazovanja (formalno, neformalno i informalno obrazovanje).

U ovom se radu istražuje obrazovanje poljoprivrednika, njihovo zadovoljstvo i daljnja zainteresiranost za takav oblik obrazovanja, spolna i dobna te obrazovna struktura poljoprivrednika Osječko - baranjske županije u usporedbi s obrazovnom strukturom seoskog stanovništva u Hrvatskoj.

2. MATERIJALI I METODE

U ovom završnom radu upotrijebljene su različite stručne i znanstvene metode. Najviše podataka na kojima sam bazirao svoje zaključke u radu pružio je Statistički ljetopis odnosno stranica Državnog zavoda za statistiku gdje sam iz najnovijeg popisa (Popis stanovništva 2011. i Popis poljoprivrede 2003.) uspio istražiti najnovije informacije bitne za temu rada. Komparaciju sa zemljama članicama EU pružila mi je stranica EUROSTAT-a (Europski zavod za statistiku). Korištena je i literatura domaćih i stranih autora te internet stranice Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta; Ministarstva poljoprivrede i ostale.

Temeljna metoda korištena za prikupljanje podataka bila je anketna metoda - dubinski intervju. Osnovni skup sadržavao je poljoprivrednike i obiteljska poljoprivredna gospodarstva Osječko - baranjske županije. Uzorak anketiranih gospodarstava bio je $n=20$. U obradi podataka korištene su metode obrade statističkog niza, analiza korelacije, analiza vremenskih serija i analiza statističkog niza. Nakon prikupljenih izvora i podataka korištene su metoda analize i selekcije kako bi se izabrali podaci koji će se uvrstiti u rad.

3. POJMOVNO ODREĐENJE OBRAZOVANJA

U starim društvima školovanje je bilo dostupno samo malom broju ljudi, onima koji su imali novca ili vremena. Vjerski velikodostojnici, često su bile jedine pismene grupe ljudi, koji su znanje koristili za čitanje i tumačenje religijskih tekstova. Za većinu, odrastanje je značilo učenje na primjerima starijih. Bilo je uobičajeno da djeca vrlo rano počnu pomagati u domaćim poslovima, u radu na poljima i u zanatskom radu. Obrazovanje u svojoj modernoj formi (nastava u posebno izgrađenim zgradama) razvijalo se postupno. Ljudi danas rade u mnogim profesijama i koriste razna stručna znanja, tako da više nije moguće prenošenje znanja sa roditelja na djecu. Sve više dolazi do izražaja apstraktno učenje pojedinih disciplina, a ne kao ranije praktično prenošenje nekih specifičnih vještina.

Obrazovanje ima značajnu funkciju u svakom društvu i u svakom sektoru. Danas se obrazovanje i cjeloživotno učenje smatraju glavnim temeljima razvoja i moderniziranja poljoprivrede kako u svijetu tako i u Hrvatskoj.

Obrazovanje je pedagoški i didaktički osmišljeno, više ili manje sustavno organizirano poučavanje i učenje kojim pojedinac stječe opća i posebna znanja o svijetu oko sebe. Pod obrazovanjem se podrazumijeva ustanova, proces, sadržaj i rezultat organiziranog i/ili slučajnog učenja u funkciji razvoja različitih kognitivnih sposobnosti, kao i stjecanja raznovrsnih znanja, vještina, umijeća i navika kao primjerice čitanje, pisanje, računanje ili opće znanje o fizičkom, društvenom i gospodarstvenom okruženju.¹

Postoje tri međusobno povezana tipa obrazovanja:

- **formalno obrazovanje** - uključuje sustav općeg, strukovnog i visokoškolskog obrazovanja, do razine poslijediplomskih studija;

- **neformalno obrazovanje** - organizirana društvena djelatnost koja zadovoljava dopunske, dodatne ili alternativne potrebe učenja i koja može, ali ne mora biti povezana sa sustavom formalnog obrazovanja;

- samoobrazovanje ili **informalno obrazovanje** - učenje koje pojedinac izvaninstitucionalno organizira za sebe;

¹ Haralambos, M (1989.): *Uvod u sociologiju. Poglavlje: Obrazovanje - interakcionističko gledište*, 211 str.

Rezultat obrazovanja tj. obrazovanost, postaje učenikova svojina na temelju koje on obavlja određene uloge u životu te proširuje svoja znanja i vještine u kontekstu cjeloživotnog učenja.

Dakle, obrazovanje ljudi obično se dijeli na formalno - u školama; i neformalno / informalno - izvan škole. Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj odnosno formalna naobrazba sastoji se od četiri stupnja²:

- predškolskog odgoja
- osnovnog obrazovanja
- srednjeg obrazovanja
- visoke naobrazbe

Predškolski odgoj u Republici Hrvatskoj obuhvaća odgoj, naobrazbu i skrb o djeci predškolske dobi, a ostvaruje se programima odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi za djecu od šest mjeseci do polaska u školu.

Osmogodišnje osnovno školovanje u Republici Hrvatskoj obvezno je i besplatno za svu djecu u dobi od šeste do petnaeste godine.

Srednjoškolskim obrazovanjem se svakome pod jednakim uvjetima i prema njegovim sposobnostima, nakon završetka osnovnog školovanja, omogućava stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja.

Kvalitetna visoka naobrazba preduvjet je uspješnog društva. Stoga je jedan od glavnih zadataka Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta briga o stvaranju intelektualne jezgre koja provodi tu važnu zadaću uz pomoć hrvatskih sveučilišta, veleučilišta i visokih škola.

² Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta; dostupno na <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2194>

3.1. OBRAZOVANJE ODRASLIH

Obrazovanje odraslih omogućuje obrazovanje odraslim osobama koje u dobi uzrasta za redovito školovanje nisu dobile odgovarajuće obrazovanje te osobama kojima je potrebna nadopuna stručne naobrazbe. Odrasli mogu steći obrazovanje pohađanjem nastave ili polaganjem ispita. Osnovno i srednje obrazovanje odraslih provodi se u osnovnim i srednjim školama i drugim ovlaštenim ustanovama.³

Obrazovanje odraslih obuhvaća cjelinu procesa učenja odraslih namijenjenih ostvarivanju prava na slobodan razvoj osobnosti, osposobljavanje za zapošljivost: stjecanje kvalifikacija za prvo zanimanje, prekvalifikaciju, stjecanje i produbljivanje stručnog znanja, vještina i kompetencija te osposobljavanje za aktivno građanstvo.⁴

Obrazovanje odraslih temelji se na načelima:

- cjeloživotnog učenja;
- racionalnog korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine i dostupnosti obrazovanja svima pod jednakim uvjetima u skladu s njihovim sposobnostima;
- slobode i autonomije pri izboru načina, sadržaja, oblika, sredstava i metoda;
- prihvaćanja različitosti;
- stručne i moralne odgovornosti andragoških djelatnika;
- jamstva kvalitete obrazovne ponude;
- poštovanja osobnosti i dostojanstva svakoga sudionika.

Prema Zakonu o obrazovanju odraslih obrazovanje odraslih može se odvijati kao formalno, neformalno, informalno i/ili samousmjereno učenje.

Programi obrazovanja odraslih su:

- Program osnovnog obrazovanja odraslih;
- Programi za stjecanje srednje školske spreme;
- Programi za stjecanje srednje stručne spreme;
- Programi za stjecanje niže stručne spreme;
- Programi prekvalifikacije;
- Programi osposobljavanja;

³ Statistički ljetopis 2015. Statistical Yearbook, 516 str.

⁴ Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta dostupno na <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3732>

- Programi usavršavanja.

Državne agencije⁵ i tijela zadužena su za provedbu ciljeva i mjera odgoja i obrazovanja, pri čemu su neke posebno usmjerene na cjeloživotno učenje, i to su:

- Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO),
- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO),
- Agencija za mobilnost i programe EU (AMPEU),
- Agencija za visoko obrazovanje i znanost (AZVO),
- Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO).

Svaka od tih Agencija bi na neki način trebala promovirati cjeloživotno učenje u dijelu svoje nadležnosti, ali se to čini nedovoljno usklađeno. U budućoj analizi aktivnosti i mjera iz ove Strategije za očekivati je da se nekoj od Agencija izravnije i cjelovitije pridruže zadaće vezane uz cjeloživotno učenje. Najšire djelovanje ima Agencija za mobilnost i programe EU (AMPEU) a vezano je uz *Program za cjeloživotno učenje*.

Najvažnije nadležno ministarstvo za obrazovanje je MZOS, iako bi druga Ministarstva trebala voditi brigu o stanju i razvoju ljudskih potencijala, odnosno cjeloživotnom obrazovanju zaposlenih i potencijalno zaposljivih u svojem sektoru. Potrebno je konstatirati da unutar MZOS-a ne postoji služba koja bi se izravno bavila cjeloživotnim učenjem i obrazovanjem odraslih.

⁵ www.mzos.hr/ Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih – za javnu raspravu

3.2. FORMALNO, NEFORMALNO I INFORMALNO UČENJE

Tijekom cijelog svog života učimo. Obrazovanje je pogon za društvene, gospodarske i druge promjene te napredak zemlje (Keeley, 2007.). Gospodarski najrazvijenije i najbogatije zemlje svijeta temelje svoju strategiju razvoja na industriji znanja i ulaganju u znanje.

S obzirom na nepovoljnu obrazovnu strukturu seoskog stanovništva u RH, javlja se potreba za unapređenjem i intenziviranjem svih oblika obrazovanja, koji obuhvaća moderni koncept obrazovanja, a to su formalno, neformalno i informalno obrazovanje. Dakle potrebno je prvo definirati navedene pojmove:

Formalno obrazovanje⁶ (*formal education*) - obrazovanje koje se provodi u različitim akreditiranim obrazovnim institucijama prema odobrenim programima s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe i putem kojega se stječu priznate diplome i kvalifikacije. Najčešće se provodi kao strukturalno, kronološki određeno redovno obrazovanje za mlađe osobe (u pravilu između 5 i 25 godine) u osnovnim i srednjim školama, na sveučilištima i u specijaliziranim programima redovnog strukovnog i visokog obrazovanja. Osim tog obrazovanja, obuhvaća i formalno obrazovanje odraslih.

Informalno učenje (*informal learning*) - učenje koje rezultira iz dnevnih aktivnosti vezanih uz posao, obitelj ili slobodno vrijeme. Nije organizirano ili strukturirano u smislu ciljeva, vremena ili podrške učenju. Informalno je učenje u većini slučajeva nenamjerno iz perspektive onog koji uči.

Neformalno obrazovanje (*non-formal education*) - svaki oblik obrazovanja koji ne dovodi do stjecanja novih kvalifikacija, odnosno novih diploma ili napredovanja na kvalifikacijskoj ljestvici. Označava organizirane procese učenja usmjerene na osposobljavanje odraslih osoba za rad, za različite socijalne aktivnosti te za osobni razvoj.

⁶ <http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/cjelo%C5%BEivotno-u%C4%8Denje/pojmovnik.aspx#7>

Nakon toga, zaključujem, što se društvo brže razvija i što je razvijenije gospodarstvo, to je razvijenije cjeloživotno obrazovanje.

Cjeloživotno obrazovanje⁷ (*lifelong education*) - označava koncepciju koja obrazovanje promatra kao cjeloživotni proces, a počinje obveznim školovanjem i (formalnim) obrazovanjem te traje cijeli život. Pojam se često zamjenjuje pojmom cjeloživotno učenje, no ta dva pojma nisu istoznačna. Cjeloživotno obrazovanje obuhvaća samo organizirano učenje, a cjeloživotno je učenje šira koncepcija koja uključuje i nenamjerno, neorganizirano i spontano stjecanje znanja.

Cjeloživotno učenje (*lifelong learning*) - određuje se kao sveukupna aktivnost učenja tijekom života, s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija unutar osobne i građanske te društvene perspektive i/ili perspektive zaposlenja. Obuhvaća učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno), pri čemu se učenje shvaća kao kontinuirani proces u kojem su rezultati i motiviranost pojedinca u određenom životnom razdoblju uvjetovani znanjem, navikama i iskustvima učenja stečenima u mlađoj životnoj dobi. Četiri su osnovna, međusobno povezana cilja koja se vezuju uz cjeloživotno učenje: osobno zadovoljstvo i razvoj pojedinca, aktivno građanstvo, društvena uključenost i zapošljivost.

Važno je navesti i neke od napora koji se čine na ovom području a to je obrazovna kampanja *Tjedan cjeloživotnog učenja* koja potiče ostvarenje ideje o promoviranju učenja i obrazovanja. Tjedan cjeloživotnog učenja UNESCO-ova je inicijativa pokrenuta 1999. godine, a svake godine obilježava se u brojnim zemljama na svim kontinentima kako bi se senzibilizirala javnost za cjeloživotno učenje, promicala kultura učenja te potaknula osobna motivacija. Odvija se u svim dijelovima svijeta, a u Republici Hrvatskoj provodi ga Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Uz potrebu podizanja svijesti o važnosti ulaganja u cjeloživotno učenje i stjecanje kvalifikacija potrebnih za samoostvarenje, povećanje kvalitete življenja, poboljšanje obrazovne strukture stanovništva, trajno osuvremenjivanje sadržaja i metoda obrazovanja na svim razinama obrazovnog sustava, važno je osvijestiti i spoznaju o stalnoj brizi kod nositelja obrazovnog sustava te svih koji sufinanciraju spomenute aktivnosti.

⁷ <http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/cjelo%C5%BEivotno-u%C4%8Denje/pojmovnik.aspx#7>

3.3. OBRAZOVANJE POLJOPRIVREDNIKA

Današnja struktura obrazovanja nositelja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava je poražavajuća, točnije poražavajuća je činjenica da vrlo mali broj poljoprivrednika ima puno poljoprivredno obrazovanje. Promjena obrazovne strukture stalan je proces koji ovisi o različitim vidovima obrazovanja: formalnim, neformalnim i informalnim, a budući da se radi o društvenom procesu, potrebno je dosta vremena za promjene.

Neodgovarajuća obrazovna struktura seoskog stanovništva znatno otežava društveno - gospodarski razvoj seoskih područja i uzrokuje daljnje zaostajanje seoskog nad gradskim stanovništvom.

FORMALNO POLJOPRIVREDNO OBRAZOVANJE

Formalno poljoprivredno obrazovanje se provodi na dvije razine: kao *srednjoškolsko i visoko*. Programe izobrazbe za *niža »stručna« zanimanja u poljoprivredi* (poljoprivredni gospodarstvenik, cvjećar i slično) i poljoprivredne tehničare (opće i specijalističke) nude šest poljoprivrednih te dvadesetak srednjih škola. (Uz njih postoje i veterinarske i šumarske škole.) U poljoprivrednim školama se nastava izvodi konvencionalnim metodama, zastarjelom opremom, bez uporabe računala i ostale informatičke tehnologije. Većina tih škola ne raspolaže primjerenim objektima za izvođenje praktične nastave, a nazočna je slaba interdisciplinarna suradnja sa srodnim veleučilištima, fakultetima i znanstveno - istraživačkim institutima. Dodatnu poteškoću predstavlja slaba zainteresiranost mladeži za poljoprivredna zanimanja. Dio škola ne uspijeva upisati odobrenu kvotu pa se uglavnom u njih upisuju učenici kojima je poljoprivredna škola zadnji odabir.

Formalno poljoprivredno obrazovanje se sastoji od:

- i) srednjeg (strukovno obrazovanje)
- ii) visokog obrazovanja
- iii) različitih škola koje pružaju strukovno obrazovanje u području poljoprivrede

I. Srednje poljoprivredne strukovne škole u Hrvatskoj

- Poljoprivredna škola Zagreb
- Poljoprivredno-prehrambena škola Požega
- Poljoprivredna i veterinarska škola Osijek
- Srednja poljoprivredna i tehnička škola Opuzen
- Srednja škola Arboretum Opeka
- Poljoprivredna, prehrambena i veterinarska škola Stanko Ožanić Zadar
- Poljoprivredno šumarska škola Vinkovci
- Srednja škola Matije Antuna Reljkovića Slavonski Brod (posebno Poljoprivredno tehnička škola (poljoprivreda i šumarstvo))
- Srednja gospodarska škola Križevci
- Gospodarska škola Čakovec
- Srednja škola Dalj
- Srednja škola Donji Miholjac
- Srednja škola Petrinja
- Srednja škola „Braća Radić” Kaštel Štafilić
- Srednja škola Lovre Montija
- Srednja škola Stjepan Ivšić Orahovica
- Srednja škola Stjepana Sulimanca Pitomača
- Srednja škola Ilok

II. Visoko obrazovanje (EQF razina 7 i 8)

Visoka učilišta koja pružaju poljoprivredno obrazovanje u Hrvatskoj:

- Sveučilište u Zagrebu, Poljoprivredni fakultet (<http://www.agr.unizg.hr>)
- Poljoprivredni fakultet, Osijek (<http://www.pfos.hr>)
- Visoko Gospodarsko učilište Križevci (<http://www.vguk.hr>)
- Veleučilište u Požegi (<http://www.vup.hr>)
- Veleučilište Marko Marulić, Knin (<http://www.veleknin.hr>)
- Sveučilište Split (<http://www.medp.unist.hr>)
- Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč (<http://www.iptpo.hr>)
- Veleučilište Slavonski Brod (<http://www.vusb.hr>)

II. Institucije s poljoprivrednim obrazovanjem

Institucije koje pružaju strukovno obrazovanje u području poljoprivrede:

- Učilište za obrazovanje odraslih APIS (<http://www.uciliste-apis.hr>)
- Pučka otvorena učilišta koja pružaju programe iz područja poljoprivrede:
- Pučko otvoreno učilište Zagreb
(<http://www.pou.hr/hr/index.php/obrazovanje/osposobljavanje>)

NEFORMALNO POLJOPRIVREDNO OBRAZOVANJE

Neformalno obrazovanje u Hrvatskoj pružaju javna tijela (sveučilišta i veleučilišta, regionalna samouprava, agencije, regionalne gospodarske komore i sl.) i nevladine organizacije. Ne postoji službeni registar institucija koje nude samo neformalno obrazovanje.

Postoji nekoliko primjera projekata koji promoviraju neformalno i informalno obrazovanje u području poljoprivrede. Oni su uglavnom temeljeni na lokalnim i regionalnim inicijativama ili inicijativama nevladinih organizacija i često su financirane preko sredstava EU (Instrumenti pretprijetne pomoći (IPA) komponenta IV Razvoj ljudskih resursa).

Neki primjeri institucija koje nude neformalno obrazovanje u poljoprivredi⁸:

- *Pučko otvoreno učilište Obris* (<http://www.pou-obris.hr>)

Projekt "Edu-eco-agro-net" Education ecological agricultural network je projekt financiran preko IPA IV - Razvoj ljudskih resursa. Projekt je vođen od strane Pučkog otvorenog učilišta Požega i projektnog partnera Pučkog otvorenog učilišta Slatina. Tijekom projekta se provodila besplatna edukacija iz ekološke poljoprivrede.

- *Projekt „YMCA Mladi za razvoj poljoprivrede”* (<http://ymca.smz.hr/novosti>)

Projekt „YMCA - Mladi za razvoj poljoprivrede ” je naziv projekta koji je završen u Sisačko - moslavačkoj županiji te je financiran kroz EU pretpristupni program IPA IV - Razvoj ljudskih resursa. Tijekom projekta je održano nekoliko neformalnih tečajeva; tečaj zdrave hrane, tečaj samozapošljavanja i upravljanje projektnim ciklusom.

- *Općina Čačinci i Poljoprivredni fakultet Osijek* (<http://www.cacinci.hr/novosti/edukacija-za-ekolosku-proizvodnju.html>) su organizirali edukaciju za poljoprivrednike, iz područja proizvodnje ekološke hrane.

INFORMALNO OBRAZOVANJE

Informalno obrazovanje u poljoprivredi se uglavnom odnosi na prijenos znanja između različitih generacija poljoprivrednika (obično unutar jedne obitelji), ali i prijenos znanja i vještina među susjedima koji se bave poljoprivredom ili poljoprivrednika udruženih u neku udругu.

Nadalje, informalno obrazovanje se provodi kroz specijalizirane web portale kao što su:

<http://www.ekopoduzetnik.com> (web portal za ekološku poljoprivredu), <http://kep.hr/klaster-ekoloske-poljoprivrede> (klaster za ekološku poljoprivredu), <http://www.agroklub.com> itd.

⁸ *European Inventory on Validation of Non-formal and Informal Learning 2010- Country Report: Croatia*
<http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2011/77465.pdf>

4. POLJOPRIVREDNI SEKTOR

4.1. ZNAČENJE POLJOPRIVREDE

4.1.1. Općenito o poljoprivredi

Poljoprivreda⁹ je gospodarska djelatnost uzgoja biljaka i životinja, prvenstveno radi proizvodnje hrane za prehranu stanovništva (primarna poljoprivredna proizvodnja). Uz to se u poljoprivredu ubraja tzv. domaća prerada, odnosno prerada poljoprivrednih proizvoda na vlastitu gospodarstvu, u manjem opsegu i bez složenijih sredstava i opreme. Ako se prerada obavlja na industrijski način, onda se govori o poljoprivrednoj industriji - prehrambenoj, tekstilnoj, duhanskoj, industriji kože. Poljoprivredni proizvodi mogu se klasificirati na temelju različitih kriterija. S obzirom na primjenu agrotehnike i uzgojnih metoda (agrotehnička podjela) razlikuju se: ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, travnjaštvo, stočarstvo, a s obzirom na namjenu (gospodarska podjela) proizvodi se dijele na: žitarice, industrijsko bilje, povrće, voće, stočne proizvode i slično.

4.1.2. Značenje, zadaće i uvjeti razvoja hrvatske poljoprivrede

Temeljne zadaće poljoprivrede su:

1. Prehraniti domaće stanovništvo
2. Opskrbiti industriju sirovinama
3. Ostvariti što veću vrijednost izvoza poljoprivrednih proizvoda

Dakle, poljoprivreda je u Hrvatskoj još uvijek, s razmjerno visokim postotkom poljoprivrednog stanovništva, nezamjenjiv, svojevrsan rezervoar radne snage potrebne za razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti.

U Hrvatskoj se značenje poljoprivrede u ukupnom gospodarstvu, u uvjetima privrednog rasta i razvoja, smanjuje. Prema podacima za 2001., udio aktivnih poljoprivrednika u radnoj snazi iznosio je 8,5%, udio poljoprivrednih proizvoda u domaćem bruto proizvodu 7,1%, a poljoprivrednih proizvoda u vrijednosti ukupnoga izvoza i uvoza 11,7%, odnosno 9,1% (Državni zavod za statistiku). Poljoprivredno stanovništvo neravnomjerno je raspoređeno po

⁹ Leksikografski zavod Miroslav Krleža (<http://www.lzmk.hr>)

teritoriju Republike Hrvatske, a obilježavaju ga sve veći broj starih pripadnika (senilizacija), rast zastupljenosti žena (feminizacija), niska obrazovna i stručna razina. Poljoprivredne, osobito obrađene površine (oranice, voćnjaci i vinogradi), neprekidno se smanjuju.

Prema *Popisu poljoprivrede 2003.*, u Hrvatskoj ima 448.532 poljoprivrednih gospodarstava i 1.364 gospodarskih subjekata koji zajedno obrađuju 1.077.403,17 ha obradive zemlje. Osječko - baranjska županija zauzima prvo mjesto sa 41.103 poljoprivrednih gospodarstava i 235 poslovnih subjekata na obradivoj površini od 184.093,72 ha.

Sljedeća tablica to i dokazuje:

TABLICA 1 : STRUKTURA POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA RH PREMA POPISU POLJOPRIVREDE 2003. GOD

ŽUPANIJA	Broj poljoprivrednih kućanstava	Broj poslovnih subjekata	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha ukupno
REPUBLIKA HRVATSKA	448.532	1.364	1.077.403,17
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	38.283	93	77.818,65
KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA	27.657	34	27.783,84
SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA	27.184	40	62.721,83
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	19.171	19	34.045,18
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	33.415	59	38.512,56
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	22.738	41	76.231,54
BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA	23.479	91	91.449,01
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA	10.111	38	17.741,73
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	8.514	8	24.444,44
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA	19.062	78	83.751,84
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA	13.521	37	42.547,89
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	20.704	109	62.316,20
ZADARSKA ŽUPANIJA	14.392	21	21.030,44
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA	41.103	235	184.093,72
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	13.202	10	11.197,62
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA	26.316	130	121.077,65
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA	31.953	62	20.738,39
ISTARSKA ŽUPANIJA	13.534	72	24.643,16
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	9.723	20	7.243,73
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	20.349	113	33.520,17
GRAD ZAGREB	14.121	54	14.493,58

IZVOR PODATAKA: POPIS POLJOPRIVREDE 2003.

Obrada autora

4.2. STRATEGIJA RAZVOJA HRVATSKE POLJOPRIVREDE

Strategija razvoja poljoprivrede Republike Hrvatske prvi je put definirana 1995., a ciljevi agrarne politike na normativnoj (zakonskoj) razini u *Zakonu o poljoprivredi* iz 2001. To su: prehrambena sigurnost stanovništva u što većoj mjeri na temelju domaćih konkurentnih proizvoda; jačanje konkurentnosti na domaćem i međunarodnom tržištu; stabilnost dohotka poljoprivrednika i ponude hrane; čuvanje prirodnih resursa te očuvanje i napredak seoskih područja. Rast proizvodnje poljoprivrednih proizvoda komplementaran je s ostalim ciljevima agrarne politike.

Radi razvijanja poljoprivrednog znanja i znanstveno - istraživačke djelatnosti vrlo je razvijeno poljoprivredno školstvo, posebno visoko, dakle postoje mnogobrojne srednje poljoprivredne škole i znanstveno - istraživačke ustanove koje smo već naveli u radu. O razvoju i prenošenju znanstvenih spoznaja u poljoprivrednu proizvodnju skrbi poljoprivredna savjetodavna služba kao dio Ministarstva poljoprivrede. Osnivač Službe je Republika Hrvatska (RH), a prava i dužnosti osnivača ima Ministarstvo poljoprivrede.¹⁰

Ministarstvo poljoprivrede odgovorno je za provođenje poljoprivredne politike Vlade Republike Hrvatske, održivo i skladno korištenje funkcija šuma i voda i trajno poboljšavanje njihova stanja.

Ministarstvo poljoprivrede obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na stalno povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede kroz poticanje proizvodnje, potporu dohotku poljoprivrednim gospodarstvima, kapitalna ulaganja i ruralni razvitak; povećanje trenda rasta poticaja u poljoprivredi; nove investicije i poticaji za ekološku i organsku proizvodnju, prerađivačku industriju, ribarstvo te osiguranje zdravstvene ispravnosti.

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije Zajednička poljoprivredna politika postala je izravno dio našeg zakonodavnog okvira.

Cilj je uz ostalo podizanje razine konkurentnosti poljoprivredno - prehrambenog i ribarskog sektora na razini EU kako bi se smanjile razlike u negativnim pokazateljima proizvodnje u sektoru u odnosu na EU. To postizemo mjerama ruralnog razvoja koje su jednim svojim

¹⁰ <http://www.savjetodavna.hr>

dijelom posvećene uz ostalo i poboljšanju obrazovne strukture poljoprivrednika te jačanju i širenju znanja.

Mjere ruralnoga razvoja¹¹ usmjerene su na povećanje ekonomske učinkovitosti i unaprjeđenje konkurentnosti proizvodnje i prerade poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, okolišno prihvatljivu i energetski učinkovitu poljoprivrednu djelatnost prilagodljivu klimatskim promjenama, poboljšanje kvalitete života, očuvanje naseljenosti i unaprjeđenje gospodarskih djelatnosti u ruralnim područjima poštujući načela očuvanja i unaprjeđenja okoliša, krajobraza i bioraznolikosti.

Za ovaj rad detaljnije su objašnjene mjere vezane za temu ovog rada:

1. Poticanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima;
2. Jačanje isplativosti poljoprivrednoga gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama;
3. Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi;
4. Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom;
5. Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru;
6. Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima.

11 Strateški plan 2016. - 2018. - Ministarstvo poljoprivrede dostupno na <http://www.mps.hr/UserDocsImages/strategije/2015/Strate%C5%A1ki%20plan%20ministarstva%20poljoprivrede%20za%20razdoblje%202016-2018.docx>

MJERA 1 - PRENOŠENJE ZNANJA I AKTIVNOSTI INFORMIRANJA

Viša obrazovna struktura poljoprivrednog stanovništva će u konačnici pozitivno utjecati na društveno - gospodarski razvoj ruralnih područja i konkurentnost hrvatske poljoprivrede. Od ove mjere korist će imati svi oni koji se već bave ili tek kreću u poljoprivrednu proizvodnju. Sredstvima programa financirat će se njihova edukacija i stalno usavršavanje. Obuhvaćaju potporu za strukovno osposobljavanje i aktivnosti stjecanja vještina (strukovno osposobljavanje za mlade poljoprivrednike, radionice za subjekte koji su uključeni u kratke lance opskrbe i proizvođačke grupe i organizacije i slično).

MJERA 2 - OBUHVAĆA SAVJETODAVNE SLUŽBE, SLUŽBE ZA UPRAVLJANJE POLJOPRIVREDNIM GOSPODARSTVOM I POMOĆ POLJOPRIVREDNIM GOSPODARSTVIMA

Svi savjeti vezani uz poljoprivrednu proizvodnju i šumarstvo, od sada će biti plaćani iz sredstva Programa ruralnog razvoja. Korist od mjere će imati i sami savjetodavci, budući da će sredstvima mjere biti financirano i njihovo stalno usavršavanje. Mjera 2 obuhvaća savjetovanje o višestrukoj sukladnosti, mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatske promjene i ekološkoj poljoprivredi, savjetovanje o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, savjetovanje mladih poljoprivrednika.

U prilogima navodim okvirnu raspodjelu sredstava prema mjerama iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020.

4.3. OBRAZOVNA STRUKTURA POLJOPRIVREDNIKA

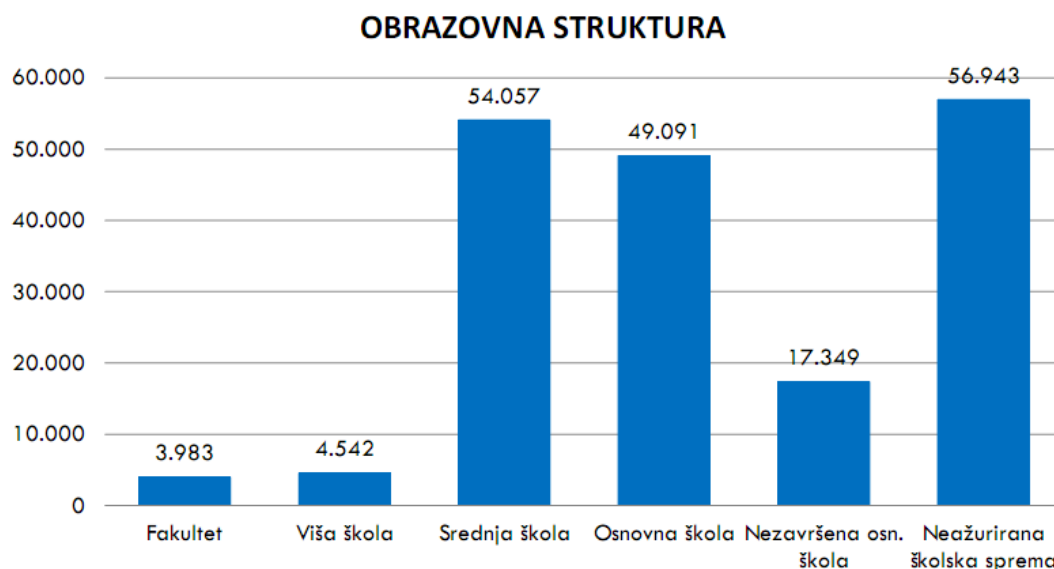
Struktura seoskog stanovništva prema stupnju školskog obrazovanja je nepovoljna i zaostaje za obrazovnim nivoom ostalog stanovništva. Tako najviše seoskog stanovništva je nisko obrazovano - ima potpunu završenu osnovnu osmogodišnju školu (49 091) te nezavršenu školu (17 349) i bez škole (56 943).

Visokokvalificiranih i kvalificiranih radnika na selu ima najmanje, svega 3983 osobe.

Opći kulturni, tehnički i stručni nivo poljoprivrednika je, dakle, ispod prosjeka ostalog stanovništva.

Do nedavno rutina i iskustvo bili su osnovni elementi poljoprivrednika, jer se smatralo da zanimanje poljoprivrednika ne postoji; otuda i proizlazi da za njega i nije bila potrebna nikakva obuka. No suvremena, moderna poljoprivredna proizvodnja traži profesionalno, stručno obrazovanje poljoprivrednika, kako bi mogli prihvatiti i primijeniti nova znanja, novu tehnologiju koja svakodnevno pristiže.

SLIKA 1: OBRAZOVNA STRUKTURA POLJOPRIVREDNOG STANOVNIŠTVA RH

Izvor: Statistički ljetopis 2015.

4.4. OBITELJSKA POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo¹² je ekonomska jedinica kućanstva koje se bavi poljoprivrednom proizvodnjom bez obzira na njenu namjenu, odnosno bez obzira na to jesu li proizvodi za tržište ili samo za vlastitu potrošnju. Pojam je preuzet iz Strategije razvitka hrvatske poljoprivrede, koja je donesena 1995., i usklađen je sa statističkim pojmom poljoprivrednih kućanstava EU-a. Pojam „obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo” uveden je u statistički sustav poljoprivrednih statistika u 1998. Dotad su se upotrebljavali pojmovi „individualno gospodarstvo” i „individualni proizvođač”.

TABLICA 2: Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava prema spolu i godinama nositelja (po razredima) u 2015. god

Županija	OBITELJSKO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO		
	Ž	M	Ukupno
Bjelovarsko-bilogorska	4.637	8.142	12.779
Brodsko-posavska	2.072	5.402	7.474
Dubrovačko-neretvanska	1.975	6.462	8.437
Grad Zagreb	2.296	3.536	5.832
Istarska	1.514	4.940	6.454
Karlovačka	1.864	3.811	5.675
Koprivničko-križevačka	3.984	7.220	11.204
Krapinsko-zagorska	2.653	5.914	8.567
Ličko-senjska	1.840	2.762	4.602
Međimurska	2.112	4.013	6.125
Osječko-baranjska	3.971	9.799	13.770
Požeško-slavonska	1.410	3.849	5.259
Primorsko-goranska	1.126	2.483	3.609
Sisačko-moslavačka	3.083	6.440	9.523
Splitsko-dalmatinska	3.473	10.459	13.932
Šibensko-kninska	1.345	4.357	5.702
Varaždinska	3.198	5.844	9.042
Virovitičko-podravska	2.136	4.940	7.076
Vukovarsko-srijemska	1.996	5.617	7.613
Zadarska	1.680	5.866	7.546
Zagrebačka	5.467	10.382	15.849
EU*	13	9	22
Ukupno	53.845	122.247	176.092

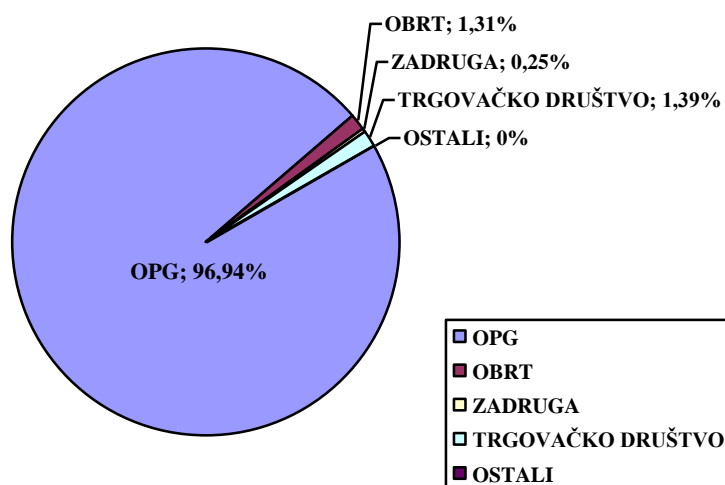
* OPG sa prijavljenim sjedištem na teritoriju EU

Prema podacima Upisnika poljoprivrednih gospodarstava, broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na dan 22.09.2015. u RH je **176.092**. Najveći broj ih je u županijama većih gradova (Zagrebačka županija 15.849, Splitsko - dalmatinska sa 13.932 registriranih OPG-a, te Osječko - baranjska 13.770).

Prosječan broj članova obitelji je 1,6, koji obrađuju 5,6 ha zemlje u prosjeku. Mješovitom proizvodnjom se bavi 80,6% OPG-ova, samo biljnom proizvodnjom 18,4% dok se isključivo stočarstvom bavi njih 0,81%.

Prosječna dob vlasnika OPG-a je 59,8 god, dakle relativno malo mladih se bavi poljoprivrednom proizvodnjom u vlastitom OPG, međutim postoji tendencija rasta broja mladih vlasnika (8.356). Udio žena vlasnica je 53.845 odnosno 31%.

SLIKA 2: POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA PREMA ORGANIZACIJSKOM OBLIKU (2015. GOD)

U prilogima se nalazi tablica Broja i zastupljenost (%) poljoprivrednih gospodarstava u Upisniku poljoprivrednika prema tipologiji na dan 22.09.2015. prema kojem je i izrađen grafikon.

4.5. POLJOPRIVREDNO STANOVNIŠTVO OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE

S ukupnim udjelom od 8,4% poljoprivrednog zemljišta RH (što je nadprosječni udio poljoprivrednog zemljišta, jer udio OBŽ u površini RH iznosi 7,3%), ali još više s proizvodnjom pšenice, kukuruza i industrijskog bilja koja predstavlja 25-30% ukupne proizvodnje u RH, Osječko - baranjska županija predstavlja dio najznačajnijeg poljoprivrednog prostora u RH. Poljoprivredna zemljišta jedan su od glavnih resursa Osječko - baranjske županije, a poljoprivreda i uz nju vezana prerađivačka industrija čine najznačajniji element županijskog gospodarstva.¹³ Na žalost, to ujedno znači da je županija i izrazito osjetljiva na već duže vrijeme prisutnu nesređenu situaciju u tom sektoru gospodarstva u cijeloj RH. Osnovna komparativna prednost sektora poljoprivrede na području Osječko - baranjske županije je velika površina kvalitetnog poljoprivrednog tla.

Današnje stanje gospodarstva Osječko - baranjske županije je teško, relativno i prema predratnom stanju i prema stanju u trenutno najrazvijenijim dijelovima RH, kojima je i ovo područje nekada pripadalo. S obzirom na bogatstvo koje Osječko - baranjska županija posjeduje¹⁴: velike obradive zemljišne površine (poljoprivrednog zemljišta 212 013 ha, te šumskog zemljišta od 99 928 ha) zabrinjavajuća je činjenica da je postotak poljoprivrednog stanovništva vrlo mali samo 6,39%.

TABLICA 3: STANOVNIŠTVO PREMA AKTIVNOSTI

POSTOTAK AKTIVNOG STANOVNIŠTVA	27,43%
POSTOTAK UZDRŽAVANOG STANOVNIŠTVA	33,4%
POSTOTAK POLJOPRIVREDNOG STANOVNIŠTVA	6,39%
OD TOGA: OSOBE NA RADU U INOZEMSTVU	8.546%

Izvori: Osječko - baranjska županija, Županija u brojkama 2015., prosinac 2015.

¹³ Izvor: HGK, Stanje u gospodarstvu OBŽ, 2004.

¹⁴ Izvor: Osječko - baranjska županija, Županija u brojkama 2008., prosinac 2008.

Osječko - baranjska županija prema najnovijim podacima HZZ-a ima 3211 osoba zaposlenih u poljoprivrednim zanimanjima. Od toga najveći broj njih otpada na niži stupanj obrazovanosti (bez škole i sa završenom osnovnom školom - 2069 osobe). Završenu srednju školu zaposlenog poljoprivrednog stanovništva Osječko - baranjske županije ima 908 osoba, dok je fakultetski obrazovano samo 234 osobe. Sljedeće tablice prikazuju detaljniju razradu po poljoprivrednim zanimanjima (poljoprivredni tehničar, voćari, ratari i ostali) prema obrazovanju i broju evidentiranih osoba na HZZ-u.

TABLICA 4: NEZAPOSLENE OSOBE POLJOPRIVREDNOG SMJERA PREMA OBRAZOVANJU

Zanimanje – skupine	Ukupno
Razina	
(0) Bez škole i nezavršena osnovna škola	987
(1) Završena osnovna škola	1082
(2) Srednja škola	908
(3) Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	74
(4) Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	160
Ukupno	3211

*TABLICA RAĐENA PREMA podacima <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>

Izvor: Izrada autora

TABLICA 5: STRUKTURA NEZAPOSLENIH U OSJEČKO - BARANJSKOJ ŽUPANIJI PREMA ZANIMANJIMA I OBRAZOVANJU

Zanimanje - skupine	Savjetnici/ savjetnice u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu	Poljoprivredni tehničari/poljopri vredne tehničarke	Šumarski tehničari/šumarske tehničarke	Voćari /voćarke	Ratari/ ratarke i povrtlari/ povrtlarke	Vinogradari/ vinogradarke i srodna zanimanja
Razina						
(0) Bez škole i nezavršena osnovna škola	0	0	1	0	0	0
(1) Završena osnovna škola	0	0	1	2	5	1
(2) Srednja škola	2	322	41	9	78	22
(3) Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	5	64	1	0	0	0
(4) Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	154	3	0	0	0	0
Ukupno	161	389	44	11	83	23

TABLICA RAĐENA PREMA podacima <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> Izrada autora

Najviše nezaposlenih (evidentiranih od strane HZZ-a) sa završenom srednjom školom (njih 322) je sa smjerom poljoprivrednog tehničara, dok je 154 visokoobrazovane osobe (fakultet, magisterij doktorat) trenutno bez posla.

Obrazovna struktura radnika na poljoprivrednom gospodarstvu mješovite proizvodnje (biljne i stočarske) koji čine trećinu od ukupno nezaposlenih poljoprivrednih struka (1330 osoba od ukupno nezaposlene 3211 osobe) je vrlo niska. Čak 1200 njih sa završenom ili nezavršenom samo osnovnom školom dok je ostatak (131 osoba) srednjoškolsko obrazovana.

TABLICE 6 i 7: STRUKTURA NEZAPOSLENIH U OSJEČKO - BARANJSKOJ ŽUPANIJI PREMA ZANIMANJIMA I OBRAZOVANJU

Zanimanje - skupine	Vrtlari/vrtlarke, hortikulturni djelatnici/hortikulturne djelatnice i srodna zanimanja	Zaposlenih Stočari/stočarice	Peradari/peradarice	Pčelari/pčelarke i svilari/svilarke	Uzgajivači/Uzgajivačice životinja d. n.	Poljoprivrednici/poljoprivrednice Mješovite poljoprivredne proizvodnje (biljna i stočarska)
Razina						
(0) Bez škole i nezavršena osnovna škola	1	1	0	0	1	1
(1) Završena osnovna škola	21	1	0	0	2	0
(2) Srednja škola	82	2	0	2	0	8
(3) Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	3	0	0	0	0	1
(4) Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	0	0	0	0	0	1
Ukupno	107	4	0	2	3	11

Zanimanje - skupine	Šumari/šumarke i srodna zanimanja	Radnici/radnice na ratarskoj farmi	Radnici/radnice na stočarskoj farmi	Radnici/radnice na poljoprivrednom gospodarstvu mješovite proizvodnje (biljne i stočarske)	Radnici/radnice za jednostavne vrtlarske i hortikulturne radove	Radnici/Radnice za jednostavne šumarske radove
Razina						
(0) Bez škole i nezavršena osnovna škola	5	129	55	700	63	30
(1) Završena osnovna škola	13	277	100	499	110	50
(2) Srednja škola	6	76	36	131	76	15
(3) Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	0	0	0	0	0	0
(4) Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	0	2	0	0	0	0
Ukupno	24	484	191	1330	249	95

*TABLICE RAĐENE PREMA podacima <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> Izvor: Izrada autora

4.6. AKTUALNO STANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Što se tiče broja zaposlenih i tu su brojke vrlo poražavajuće, kako za Hrvatsku općenito tako i za u ovom radu promatranu Osječko - baranjsku županiju. Od ukupnog broja zaposlenih (1 322 562 osobe) u 2015. god prema *Statističkom ljetopisu* brojka od 23 223 je poražavajuća kad se uzme u obzir poljoprivredno bogatstvo naše zemlje. Dakle nepoljoprivrednom djelatnošću se bavi većina zaposlenih u RH, njih 1 299 339 osobe.

U Osječko - baranjskoj županiji je tek 2136 zaposlena poljoprivrednika (1488 muškaraca i 648 žena).

TABLICA 8: STRUKTURA ZAPOSLENIH U 2015. GODINI PO KATEGORIJI POSLODAVCA

ŽUPANIJA		UKUPNO	Zaposleni u pravnim osobama	Zaposleni u Obrtu i Slobodnim profesijama	Zaposleni Osiguranci poljoprivrednici
Osječko - baranjska županija	ukupno	77 092	64 712	10 244	2 136
	muškarci	45 567	35 527	5 552	1488
	žene	34 525	29 185	4 692	648
REPUBLIKA HRVATSKA	ukupno	1 322 562	1 109 461	189 878	23 223
	muškarci	710 362	588 770	106 910	14 682
	žene	612 200	520 691	82 968	8 541

IZVOR: Hrvatski statistički ljetopis 2015., obrada autora

4.7. USPOREDBA POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA REPUBLIKE HRVATSKE I EU

Poljoprivredno gospodarstvo u RH je gotovo tri puta manje od EU prosjeka¹⁵.

U Upisnik poljoprivrednih gospodarstava RH upisano je 176.092 gospodarstava, najviše iz Zagrebačke, Osječko - baranjske i Splitsko - dalmatinske županije. Prosječna veličina poljoprivrednoga gospodarstva u Republici Hrvatskoj iznosi 5,6 ha, dok je prosjek Europske unije 14,3 ha poljoprivrednoga zemljišta. Najveći broj proizvođača u RH raspolaže zemljištem do 3 ha, odnosno 59%, a tek njih 9% upravlja zemljištem većim od 100 ha, dok je navodnjavano tek 1,36% poljoprivrednih površina.

U ARKOD, sustav evidencije zemljišnih parcela, upisano je preko milijun hektara obradivih površina koje obrađuje nešto više od 150.000 gospodarstava. Najviše površina upisanih u ARKOD bilježi Osječko - baranjska županija, dok najviše gospodarstava koja su upisana u sustav dolazi iz Zagrebačke županije. Prema broju stanovnika, svaki stanovnik RH ima na raspolaganju 0,63 ha poljoprivrednog zemljišta. Ukupno Hrvatska raspolaže s 2,7 milijuna ha poljoprivrednih površina, od čega je korišteno 1.301.985 ha, a u ARKOD upisano 1.026.081 ha. Država upravlja poljoprivrednim zemljištem u veličini od 738.125 ha, odnosno 27% od ukupnih poljoprivrednih površina. Neiskorišteno je čak 52% državnog poljoprivrednog zemljišta, ponajviše u Ličko - senjskoj županiji.

U ruralnim područjima živi 82% stanovništva Republike Hrvatske, a od ukupnog broja zaposlenih, 3,5% osoba zaposleno je u sektoru poljoprivrede, ribarstva i šumarstva. Vlasnici 87% obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava su muški članovi obitelji, a isti je slučaj i s vlasništvom zemljišta. Samo 5% nositelja poljoprivrednih gospodarstava ima osnovno i puno poljoprivredno obrazovanje, prema čemu u ruralnim područjima vlada deficit visoko obrazovanog stanovništva.

¹⁵ <http://www.monitor.hr/clanci/agropedija-wikipedija-hrvatske-poljoprivrede/162722/>

5. OBRAZOVANJE POLJOPRIVREDNIKA OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE (REZULTATI ANKETE)

Istraživačkim radom analizirano je obrazovanje poljoprivrednika Osječko - baranjske županije, te su identificirani problemi i prilike vezane uz unapređenje uvjeta na poljoprivrednim gospodarstvima. Neka od postavljenih istraživačkih pitanja su:

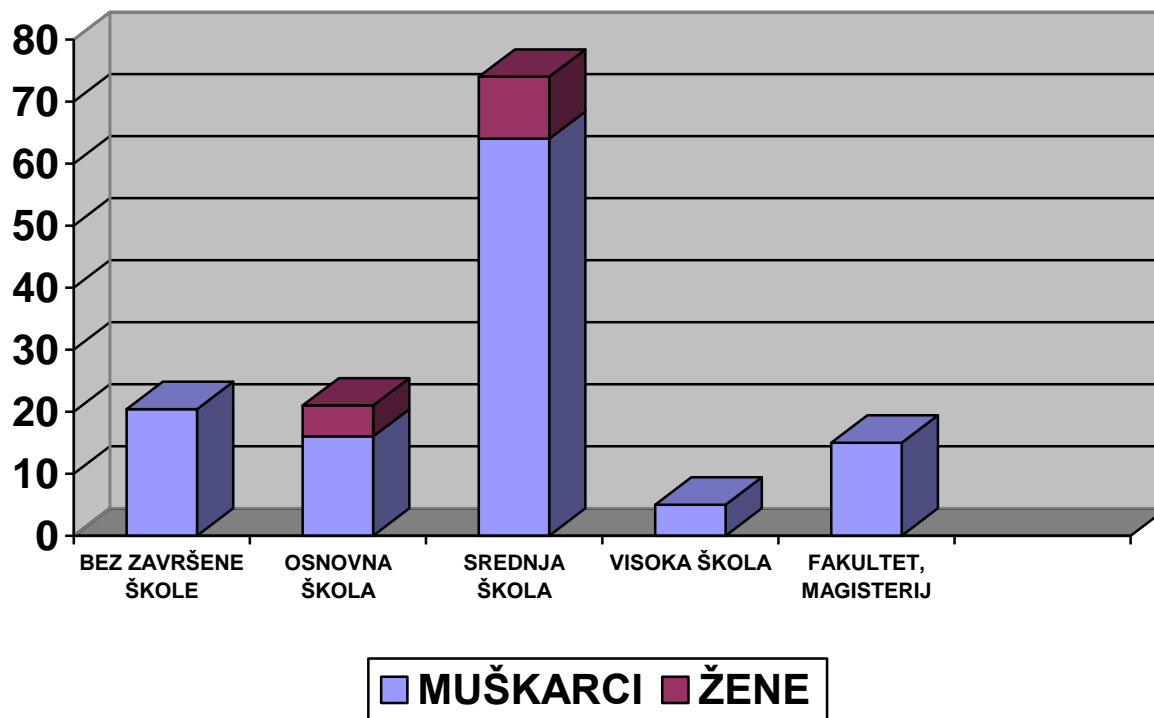
1. Koji je stupanj vašeg obrazovanja, datum rođenja...?
2. Da li ste u posljednjih 5 godina sudjelovali na nekim poljoprivrednim savjetovanjima, doškolovanjima ili seminarima?
3. Ako je odgovor DA kojim i tko ga je organizirao? Obrazložite svoj odgovor.
4. Imate li registriran OPG (obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo)?
5. Planirate li se i dalje baviti poljoprivrednom djelatnošću i proširivati proizvodnju ili eventualno ulagati u obrazovanje? I ostala.

Temeljna metoda korištena za prikupljanje podataka bila je anketna metoda. Osnovni skup sadržavao je obiteljska poljoprivredna gospodarstva i poljoprivrednike Osječko - baranjske županije (prema bazi podataka). Uzorak anketiranih gospodarstava bio je n=20.

Podaci prikupljeni anketnim istraživanjem pokazuju da su obiteljska poljoprivredna gospodarstva prema obrazovanju pretežito s osnovnoškolskim i srednjoškolskih obrazovanjem (80%), što se podudara sa obrazovnom strukturom poljoprivrednika RH. Veći dio poljoprivrednog stanovništva zaposleno je izvan gospodarstva (70,50% od ukupno radno aktivnih članova), dok je poljoprivreda osnovni izvor dohotka za samo 18% gospodarstava.

Što se tiče neformalnog i informalnog obrazovanja, većina ispitanika je dala odgovore kojima je potvrdila da je za poljoprivrednike i ovaj način stjecanja znanja jako bitan i poželjan. Nezadovoljni su ponudom takvih oblika školovanja u Slavoniji i zainteresirani su za vlastito doškolovanje i napredak.

SLIKA 3: OBRAZOVNA STRUKTURA POLJOPRIVREDNIKA OSJEČKO BARANJSKE ŽUPANIJE

IZVOR: ANKETA

Stanovništvo na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima Osječko - baranjske županije prošlo je kroz korjenite strukturne promjene, naročito izražene zadnjih nekoliko godina. Zbog brojnih društveno - gospodarskih utjecaja, niske isplativosti obiteljske poljoprivrede došlo je do postupnog zapošljavanja stanovništva izvan gospodarstva, što je dovelo do smanjenja ukupnog i radno aktivnog poljoprivrednog stanovništva. Popraćeno valom danas smo svjedoci migracija iz ruralnih sredina prema većim gradovima (Zagreb, sezonske migracije na more, iseljavanje mladih van Hrvatske).

Budući da je problem zaposlenosti članova poljoprivrednih kućanstava u Osječko - baranjskoj županiji kompleksan, a za mladež na obiteljskim gospodarstvima zaposlenje izvan gospodarstva temeljni poticaj deagrarizaciji, potrebno je poticajnim mjerama (poticanjem obrazovanja, kreditima, razvojem tržišta, dodatne djelatnosti agroturizma, obrta i sl.) povećati dohodak iz poljoprivrede te osigurati poželjan ekonomski i socijalni okvir življenja na obiteljskim gospodarstvima.

6. ZAKLJUČAK

Proteklih dana na području Hrvatske pale su veće količine oborina koje su pomaknule i donekle uništile preostalu žetvu žitarica, te time i prepolovile očekivane vrlo dobre prinose. Na području Osječko - baranjske županije biljke kukuruza i soje su oštećene i pitanje je koliko toga će se uspjeti spasiti nakon nedavnih vremenskih nepogoda. Poljoprivrednici se hvataju za glavu i pokušavaju agrotehničkim mjerama i znanjima spasiti što se spasiti može. Nakon velikih kiša, većina gospodarstvenika se pita: kako će i da li će i dalje obrađivati ovo plodno tlo?

U ovom završnom radu detaljnije je obrađena baš ova aktualna tema: tko su ti ljudi koji se hvataju u koštac i rade u „tvornici na otvorenom“? Koliki je broj poljoprivrednika ostao u RH? Koja su im znanja i obrazovanje? Raste li ili pada želja mladih za bavljenjem poljoprivredom; i na kraju isplati li se raditi u poljoprivredi ili ne?

U sastavu Jugoslavije aktivno poljoprivredno stanovništvo brojalo je 4,207.645 stanovnika (1971.), a u dobi 15-34 godine bilo je 1,388.779 stanovnika. Pedeset godina poslije s novim tehnologijama i novim izobrazbama, sa 1,3 milijuna ha obradivih poljoprivrednih površina u sastavu Republike Hrvatske broj zainteresiranih (i mladih) za bavljenje poljoprivredom drastično opada. To se da i zaključiti i iz navedenih prikaza i tablica.

U sadašnjim uvjetima obrazovanje poljoprivrednika ima vrlo značajnu ulogu u daljnjem razvoju poljoprivrede i gospodarstva. U svrhu poticanja razvoja poljoprivredne djelatnosti, izrađene su i potpore, *Program ruralnog razvoja*; kojima se naizravan ili neizravan način pomaže obiteljskim gospodarstvima. Stalno nam se nude nova znanja, nove tehnologije i financijske potpore iz fondova EU. Kroz rad sam uvidio da je naivno očekivati bilo kakav napredak s neinformiranom, neobrazovanom i stručno neosposobljenom populacijom kakvu danas imamo na selu.

Na kraju mogu zaključiti da je pred našim društvom ozbiljan zadatak obrazovanja i stručnog osposobljavanja mladih poljoprivrednika, kako bi oni bili i postali nositelji moderne proizvodnje i gospodarskog napretka naše županije i zemlje. Jedino školovan i stručno obrazovan poljoprivrednik može biti aktivan činitelj u ekonomskom razvitku privrede i našega društva.

7. LITERATURA

Knjige:

- Haralambos, M. (1989.): Uvod u sociologiju.
- Statistički ljetopis 2015. Statistical Yearbook
- Pastuović, N.(1996): Cjeloživotno učenje i promjene u školovanju, Učiteljski fakultet, Sveučilište
- Babić, Z.(2004.): Participacija i ulaganje u obrazovanje u Hrvatskoj, Ekonomski institut Zagreb.
- Grahovac, P. (2000.): Razvitak poljoprivrede u hrvatskoj
- Družić, I. (2003.): Hrvatski gospodarski razvoj

Web:

- <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2194>
- <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3732>
- <http://www.mzos.hr>
- <http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/cjelo%C5%BEivotno-u%C4%8Denje/pojmovnik.aspx#7>
- <http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2011/77465.pdf>
- <http://www.lzmk.hr>
- <http://www.monitor.hr/clanci/agropedija-wikipedija-hrvatske-poljoprivrede/162722/>
- <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>
- <http://www.savjetodavna.hr>
- http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_36/h01_01_36_zup14.html
- http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_42/h01_01_42_zup14.html
- <http://www.asoo.hr>
- <https://www.ncvvo.hr>
- <http://www.mps.hr>

8. SAŽETAK

U ovom radu obrađena je tema: *Obrazovna struktura poljoprivrednika Osječko - baranjske županije*. Na početku je pojmovno definirano obrazovanje (formalno, informalno i neformalno). Nadalje, analizirano je stanje poljoprivrede i obrazovna struktura (teorijski, statistički) u Republici Hrvatskoj i Osječko - baranjskoj županiji. Veliku prepreku napretku poljoprivrede predstavlja činjenica da u Hrvatskoj vlada slaba obrazovanost poljoprivrednog stanovništva koje utječe i na slabu uporabu novih tehnologija, razvoj inovacija te samim time i na gospodarski rast.

Ključne riječi: obrazovanje, poljoprivredno stanovništvo

9. SUMMARY

This paper deals with educational structure of farmers in Osijek - Baranja County. At the beginning education was conceptually defined (formal, informal and nonformal). Furthermore, analysis of the state of agriculture and educational structure (theoretically, statistically) in the Republic of Croatia and the Osijek - Baranja County was conducted. A big obstacle to progress of agriculture is the fact that the Croatian government has poor education of the agricultural population, use of new technologies and development of innovations which reflects poorly on economic growth.

Keywords : education, agricultural population

10. PRILOZI

PRILOG 1. Pitanja za anketni upitnik

Upitnik o poljoprivrednom stanovništvu Osječko - baranjske županije

Poštovani,

ova se anketa provodi u svrhu identifikacije problema vezanih za obrazovanje, uvjete rada i života poljoprivrednika na području Osječko - baranjske županije. Trajanje ispunjavanja anketnog upitnika je 10 minuta. Vaši odgovori pomoći će pri izradi završnog rada koji će biti dostupan u knjižnici **Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku**.

Unaprijed vam zahvaljujemo na utrošenom vremenu i trudu.

1. Kojeg ste spola?

- M
 Ž

2. Koliko imate godina?

- 20 - 30
 30 - 40
 40 - 50
 Preko 50

3. Kojeg ste obrazovanja?

- Bez škole i nezavršena osnovna škola
 Završena osnovna škola
 Srednja škola
 Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola
 Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
 Ne izjašnjavam se

4. Vaš radni status?

.....

5. Da li ste zaposleni izvan gospodarstva?

DA

NE

6. Da li vam je poljoprivreda osnovni izvor prihoda?

DA

NE

7. Broj članova kućanstva?

8. Imate li uzdržavanih članova obitelji?

DA

NE

9. Da li ste u posljednjih 5 godina sudjelovali na nekim poljoprivrednim savjetovanjima, doškoloivanjima ili seminarima?

DA

NE

10. Ako je odgovor DA kojim i tko ga je organizirao? Obrazložite svoj odgovor.

.....
.....

11. Imate li registriran OPG (obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo)?

.....
.....

12. Planirate li se i dalje baviti poljoprivrednom djelatnošću i proširivati proizvodnju ili eventualno ulagati u obrazovanje? Obrazložite svoj odgovor.

.....
.....

13. Da li ste sudjelovali u nekim od natječaja za potporu poljoprivrednicima?

- DA
 NE

14. Ukoliko je odgovor potvrđan, odgovorite da li su fondovi i uvjeti teško ili lako dostupni?

1 2 3 4 5

Teško su mi dostupni Lako dolazim do njih

15. Kako ste zadovoljni statusom poljoprivrednika u Hrvatskoj?

1 2 3 4 5

Uopće nisam zadovoljan Jako sam zadovoljan

16. Imate li još neki komentar ili sugestiju u vezi s anketom?

.....
.....

PRILOG 2: Baza ispitanika

Account Name	Zip	Address	Place Name	County
Vidranski Josip	31216	Kolodvorska 9	ANTUNOVAC	OSJEČKO-BARANJSKA
Blagus Alen	31301	Kneza Branimira 15	BRANJIN VRH	OSJEČKO-BARANJSKA
Ranković Milenko	31204	Nikole Tesle 127	BIJELO BRDO	OSJEČKO-BARANJSKA
Anabela d.o.o.	31300	Kralja Zvonimira 52A	BELI MANASTIR	OSJEČKO-BARANJSKA
Anabela d.o.o.	31300	Kralja Zvonimira 52A	BELI MANASTIR	OSJEČKO-BARANJSKA
Anabela d.o.o.	31300	Kralja Zvonimira 52A	BELI MANASTIR	OSJEČKO-BARANJSKA
Ižak Danijel	31322	Aran Janoša 36 Novi Bezdán	BARANJSKO PETROVO SELO	OSJEČKO-BARANJSKA
Kalajžić Branimir	31431	Grada Vukovara 61	ČEPIN	OSJEČKO-BARANJSKA
Milas Zvonimir	31216	Duga Ulica 53, Ivanovac	ANTUNOVAC	OSJEČKO-BARANJSKA
Šanta Andrija	31303	Podolje 50	POPOVAC	OSJEČKO-BARANJSKA
Čerepeš Ilonka	31214	Silaška 21	LASLOVO	OSJEČKO-BARANJSKA
Cerin Josip	31214	Šandora Petefija 29	LASLOVO	OSJEČKO-BARANJSKA
Kerekeš Gyula	31315	Nikole Tesle 2	KARANAC	OSJEČKO-BARANJSKA
Tadijanov Ivica	31305	Braće Radića 22	DRAŽ	OSJEČKO-BARANJSKA
Šandor Sabo	31315	Kolodvorska 156	KARANAC	OSJEČKO-BARANJSKA
Ižak Danijel	31322	Aran Janoša 36 Novi Bezdán	BARANJSKO PETROVO SELO	OSJEČKO-BARANJSKA
Erdelji Dragica	31322	Aranji Janoša 36	BARANJSKO PETROVO SELO	OSJEČKO-BARANJSKA
Nedić Ilija	31322	Joka i Mor 6, Novi Bezdán	BARANJSKO PETROVO SELO	OSJEČKO-BARANJSKA
Ileš Horvat	31214	Ive Lole Ribara 78	LASLOVO	OSJEČKO-BARANJSKA
Horvat Stevan	31300	Republike 60 Topolje	BELI MANASTIR	OSJEČKO-BARANJSKA

Name	Surname	Telephone	Tel Code	Mobile Phone	Mob Phone Code	Date of Birth	Contact Function
Josip	Vidranski	272388	31	7987875	91	30.1.1959.	Farmer
Alen	Blagus			8796684	95	29.3.1970.	Farmer
Milenko	Ranković			795079	98	9.6.1975.	Farmer
Ivo	Matijačić	730938	31	3035234	98		Owner & Director
Gordan	Marek	730938	31	3036234	91		Technologist
Ivo	Matijačić	730938	31				Owner & Director
Danijel	Ižak	748069	31	2013211	91	11.10.1970.	Farmer
Branimir	Kalajžić	381112	31	9677014	98	4.6.1955.	Farmer
Zvonimir	Milas	396294	31	2223269	91	15.12.1965.	Farmer
Andrija	Šanta			8213645	99	23.4.1962.	Farmer
Ilonka	Čerepeš	584076	32	824280	98		Farmer
Josip	Cerin			1845929	98	18.3.1974.	Farmer

Kerekeš	Gyula			1323391	98	23.4.1968.	Farmer
Ivica	Tadijanov			3388504	91		Farmer
Šandor	Sabo			752099	98	3.9.1956.	Farmer
Ružica	Ižak			4488991	91	24.3.1977.	Farmer
Dragica	Erdelji			52982352	91		Farmer
Ilija	Nedić					18.2.1973.	Farmer
Horvat	Ileš	4808213	30			15.9.1962.	Farmer
Stevan	Horvat	737015	31			8.8.1961.	Farmer

PRILOG 3: Strateški plan 2016. - 2018. - Ministarstvo poljoprivrede

Ulaganja vezana uz prijenos znanja i inovacija (prioritet 1, PRR 2014. - 2020.)

Potporna putem mjera ruralnog razvoja iz PRR-a 2014.-2020. koje doprinose ciljevima prioriteta 1:

- mjera 01 „Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja“
 - podmjera 1.1. „Potpora za strukovno osposobljavanje i aktivnosti stjecanja vještina“
 - tip operacije 1.1.1. „Strukovno osposobljavanje za višestruku sukladnost, paket mjera poljoprivrede, okoliš i klimatske promjene, ekološki uzgoj“
 - tip operacije 1.1.2. „Strukovno osposobljavanje za poljoprivrednike“
 - tip operacije 1.1.3. „Strukovno osposobljavanje za mlade poljoprivrednike“
 - tip operacije 1.1.4. „Radionice za subjekte koji su uključeni u kratke lance opskrbe i proizvođačke grupe i organizacije“
- mjera 02 „Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima“
 - podmjera 2.1. „Potpora radi lakšeg korištenja savjetodavne službe“
 - tip operacije 2.1.1. „Savjetovanje o višestrukoj sukladnosti, mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatske promjene i ekološkoj poljoprivredi“
 - tip operacije 2.1.2. „Savjetovanje o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“
 - tip operacije 2.1.3. „Savjetovanje šumoposjednika“
 - tip operacije 2.1.4. „Savjetovanje mladih poljoprivrednika“
 - podmjera 2.3. „Potpora za osposobljavanje savjetnika“
- mjera 16 „Suradnja“
 - podmjera 16.1. „Potpora za osnivanje i rad operativnih skupina Europskog partnerstva za inovacije (EIP) za poljoprivrednu produktivnost i održivost“.

PRILOG 4: Program ruralnog razvoja republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE 2014. – 2020.

OKVIRNA RASPODJELA SREDSTAVA PO MJERAMA

Mjera	Ukupno (€)
M1 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	13.333.333,33
M2 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	21.176.470,59
M3 - Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	7.058.823,53
M4 - Ulaganja u fizičku imovinu	667.058.823,53
M5 - Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	118.117.647,06
M6 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	262.928.104,58
M7 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	265.882.352,94
M8 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	92.941.176,47
M9 - Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	8.888.888,89
M10 - Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	138.830.280,00
M11 - Ekološki uzgoj	128.309.623,50
M13 - Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	321.600.000,00
M16 - Suradnja	8.333.333,33
M17 - Upravljanje rizicima	56.673.373,50
M18 - Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku	139.875.000,00
M19 - LEADER (CLLD)	67.540.725,00
M20 - Tehnička pomoć	64.746.543,59
UKUPNO 2014 - 2020	2.383.294.499,84

**PRILOG 5: Broj i zastupljenost (%) poljoprivrednih gospodarstava u
Upisniku poljoprivrednika prema tipologiji na dan 22.09.2015.**

Županija	OPG*	OPG* %	OBRT	OBRT %	OSTALI	OSTALI %	TRGOVAČKO DRUŠTVO	TRGOVAČKO DRUŠTVO %	ZADRUGA	ZADRUGA %	Ukupno
Bjelovarsko-bilogorska	12.779	97,99	94	0,72	4	0,03	127	0,97	37	0,28	13.041
Brodsko-posavska	7.474	96,74	139	1,80	8	0,10	91	1,18	14	0,18	7.726
Dubrovačko-neretvanska	8.437	97,44	118	1,36	5	0,06	75	0,87	24	0,28	8.659
Grad Zagreb	5.832	92,94	52	0,83	23	0,37	350	5,58	18	0,29	6.275
Istarska	6.454	93,23	257	3,71	3	0,04	200	2,89	9	0,13	6.923
Karlovačka	5.675	97,09	46	0,79	2	0,03	102	1,75	20	0,34	5.845
Koprivničko-križevačka	11.204	98,03	96	0,84	13	0,11	103	0,90	13	0,11	11.429
Krapinsko-zagorska	8.567	98,23	85	0,97	1	0,01	60	0,69	8	0,09	8.721
Ličko-senjska	4.602	98,97	14	0,30	1	0,02	27	0,58	6	0,13	4.650
Međimurska	6.125	97,35	72	1,14	7	0,11	80	1,27	8	0,13	6.292
Osječko-baranjska	13.770	94,59	375	2,58	40	0,27	316	2,17	57	0,39	14.558
Požeško-slavonska	5.259	97,21	88	1,63	4	0,07	47	0,87	12	0,22	5.410
Primorsko-goranska	3.609	95,63	63	1,67	8	0,21	80	2,12	14	0,37	3.774
Sisačko-moslavačka	9.523	97,92	83	0,85	3	0,03	92	0,95	24	0,25	9.725
Splitsko-dalmatinska	13.932	97,87	79	0,55	10	0,07	161	1,13	53	0,37	14.235
Šibensko-kninska	5.702	98,75	18	0,31	5	0,09	28	0,48	21	0,36	5.774
Varaždinska	9.042	97,35	126	1,36	12	0,13	98	1,06	10	0,11	9.288
Virovitičko-podravska	7.076	96,44	101	1,38	23	0,31	115	1,57	22	0,30	7.337
Vukovarsko-srijemska	7.613	94,50	270	3,35	13	0,16	122	1,51	38	0,47	8.056
Zadarska	7.546	97,82	59	0,76	10	0,13	68	0,88	31	0,40	7.714
Zagrebačka	15.849	97,89	146	0,90	9	0,06	174	1,07	13	0,08	16.191
EU*	22	100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	22
Ukupno	176.092	96,94	2381	1,31	204	0,11	2516	1,39	452	0,25	181.645

Broj i zastupljenost (%) poljoprivrednih gospodarstava u Upisniku poljoprivrednika prema tipologiji na dan
22.09.2015.

11. POPIS TABLICA

Tablica 1. Struktura poljoprivrednog gospodarstva RH prema popisu poljoprivrede 2003. g..	14
Tablica 2. Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava prema spolu i godinama nositelja (po razredima) u 2015.god	19
Tablica 3. Stanovništvo prema aktivnosti	21
Tablica 4. Nezaposlene osobe poljoprivrednog smjera prema obrazovanju	22
Tablica 5. Struktura nezaposlenih u Osječko - baranjskoj županiji prema zanimanjima i obrazovanju	22
Tablica 6. Struktura nezaposlenih u Osječko - baranjskoj županiji prema zanimanjima i obrazovanju	23
Tablica 7. Struktura nezaposlenih u Osječko - baranjskoj županiji prema zanimanjima i obrazovanju	23
Tablica 8. Struktura zaposlenih u 2015. godini po kategoriji poslodavca.....	24

12. POPIS SLIKA

Slika 1. Obrazovna struktura poljoprivrednog stanovništva RH.....	18
Slika 2. Poljoprivredna gospodarstva prema organizacijskom obliku (2015. god)	20
Slika 3. Obrazovna struktura poljoprivrednika Osječko - baranjske županije	27

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište J.J. Strossmayera
Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Završni rad

OBRAZOVNA STRUKTURA POLJOPRIVREDNIKA OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE EDUCATIONAL STRUCTURE OF FARMERS IN OSIJEK-BARANJA COUNTY

Marin Blažević

Sažetak:

U ovom radu obrađena je tema: Obrazovna struktura poljoprivrednika Osječko - baranjske županije. Na početku je pojmovno definirano obrazovanje (formalno, informalno i neformalno). Nadalje, analizirano je stanje poljoprivrede i obrazovna struktura (teorijski, statistički) u Republici Hrvatskoj i Osječko - baranjskoj županiji. Veliku prepreku napretku poljoprivrede predstavlja činjenica da u Hrvatskoj vlada slaba obrazovanost poljoprivrednog stanovništva koje utječe i na slabu uporabu novih tehnologija, razvoj inovacija te samim time i na gospodarski rast.

Ključne riječi:

Obrazovanje, poljoprivredno stanovništvo

Summary:

This paper deals with educational structure of farmers in Osijek - Baranja County. At the beginning education was conceptually defined (formal informal and nonformal). Furthermore, analysis of the state of agriculture and educational structure (theoretically, statistically) in the Republic of Croatia and the Osijek - Baranja County was conducted. A big obstacle to progress of agriculture is the fact that the Croatian government has poor education of the agricultural population, use of new technologies and development of innovations which reflects poorly on economic growth.

Key words:

Education, agricultural population

Datum obrane: